

De Waarheidsvriend

Wekelijkse uitgave van de Gereformeerde Bond

06
2022

10 februari

Leven met een beperking

**Het zwakke
van de wereld**

*Beeld van God zien we ook terug
in onze gehandicapte naaste | p. 4*

**Andersbegaafden
horen erbij**

*Spontane helpende hand vanuit de
gemeente is van grote waarde | p. 8*

**Seksualiteit en
relatievorming**

*Voor ouders kan het lastig zijn als
zoon of dochter verliefd wordt | p. 16*

4

16

18

In deze uitgave:

Artikelen

Kinderen met een beperking
zijn evenzeer geschapen naar
het beeld van God

Zwak en kwetsbaar 4
P.J. Vergunst

Andersbegaafden in de
gemeente hebben bijzondere
aandacht nodig

Warme belangstelling 8
P. Vernooij

Moeder Elzi: Sybe is precies
zoals God hem heeft bedacht
en zo is het goed

Als je kind niet kan praten 11

Mensen met een handicap
ontvangen grote liefde in
de gemeente

Onmisbaar voor de kerk 12
J.C. van den Dool

Aangepaste kerkdiensten,
catechese en pastoraat blijken
van grote waarde

Net even anders 15
Roelof Mensink

Zorgen rond seksualiteit en
relatievorming

Meedenken en
begeleiden 16
B.J. Zijl

Sociaal netwerk van grote
betekenis voor ouders van
een zorgbehoevend kind

Huwelijk onder druk 18
Erik-Jan Verbruggen

Rubrieken

Meditatie		Ingezonden	21
Lijken op God	3	Bondsnieuws	23
<i>M.K. de Wilde</i>		Kerknieuws	23
Column			
Cornelius	7		
<i>Elise van Hoek</i>			

Colofon

De Waarheidsvriend

Officieel orgaan van de Gereformeerde
Bond in de Protestantse Kerk,
110e jaargang

Hoofdbestuur

Ds. J.A.W. Verhoeven, Krimpen aan den
IJssel, eerste voorzitter; ds. J.J. ten Brinke,
Oud-Beijerland, tweede voorzitter;
A. Zwerus, Emst, secretaris; L.P. de Wit,
Bergambacht, penningmeester;
mr. P.C. Knook, Kloetinge; dr. R.W. de Koeijer,
Waddinxveen; ds. H. Liefthing, Gouda;
ds. J. Muller, Bleskensgraaf; ds. P. Nobel,
Garderen; ds. J.C. Schuurman, Putten;
ds. J.W. Verboom, Groot-Amers;
prof.dr. M.J. de Vries, Papendrecht;
ds. W.J. Westland, Hardinxveld-Giessendam.

Redactie

Drs. P.J. Vergunst (hoofdredacteur);
M.M.C. van der Wind-Baauw (eindredacteur);
ds. C.H. Hogendoorn; dr. G. Leertouwer;
ds. J.A.W. Verhoeven.

Algemeen secretariaat en redactie

Drs. P.J. Vergunst
Bureau: Kleine Fluitersweg 253,
7316 MX Apeldoorn,
tel. 055-5766660.
E-mail: info@gereformeerdebond.nl
Website: www.gereformeerdebond.nl

Voorlichter

J. Peters, tel. 06-12659808;
e-mail: voorlichter@gereformeerdebond.nl

Ledenadministratie

Kleine Fluitersweg 253,
7316 MX Apeldoorn,
info@gereformeerdebond.nl
tel. 055-5766660.

Advertenties

Voor alle plaatsingen en informatie
(uitgezonderd rouwadvertenties):
Gert Verweij, tel. 06-50448359.
Advertenties worden aangenomen tot
tien dagen voor verschijning; mailen naar
gertverweij3@gmail.com of verzenden naar
A.J. de Graaffstraat 1, 3245 XA Sommelsdijk.
Voor advertentiemogelijkheden en tarieven
zie ook www.dewaarheidsvriend.nl

Abonnementenadministratie

Voor nieuwe abonnees, adreswijzigingen
enz.: Kleine Fluitersweg 253, 7316 MX
Apeldoorn.
info@gereformeerdebond.nl
Prijs € 49,95 per jaar.
Bezorgklachten: tel. 055-5766660.

Productie

Opmaak: Reprovinci Creative Industries
Druk: Vellendrukkerij BDU Werkendam.

Gesproken editie

Informatie en opgave: CBB, Christelijke
Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden,
Postbus 131, 3850 AC Ermelo,
tel. 0341-565499.

*Ik ben de Weg,
de Waarheid en
het Leven.*

Johannes 14:6

Lijken op God

De vrucht van de Geest is liefde.

Galaten 5:22a

Tekst: ds. M.K. de Wilde

Als ons leven een tuin is, wat groeit er dan? En wat willen we dat er groeit? In Galaten 5:22 vertelt Paulus over zijn verlangen voor de christenen in Galatië, de vrucht van de Geest.

Het eerste wat Paulus noemt als hij aan het eind van de Galatenbrief spreekt over het wandelen door de Geest (Gal.5:16), is liefde. Dat heeft te maken met de concrete situatie van de christenen aan wie hij schrijft. Het is ook een principiële keuze. Ongetwijfeld heeft Paulus aan Jezus gedacht en Zijn samenvatting van de Wet (Matt.22:37-40).

Eigenlijk zijn alle geboden in de Bijbel niet anders dan concrete vormen van liefde. Als de liefde ontbreekt, heeft dus alles wat je voor God en je naaste doet, geen enkele waarde (1 Kor.13). Hoe belangrijk liefde is, zien we ook in 1 Johannes 4. Daar zegt Johannes dat God liefde is. Wie liefheeft, lijkt op God en maakt de onzichtbare God zichtbaar in deze wereld (1 Joh.4:12).

Jezelf geven

Maar wat is liefde eigenlijk? In de Bijbel is liefde jezelf geven aan de ander. Niet om er zelf beter van te worden, maar met het oog op de ander. Echt liefhebben kost wat. Tegelijkertijd word je er rijker en gelukkiger van, maar daar denk je niet aan. Liefhebben betekent juist dat je jezelf en je eigen belang vergeet en je helemaal richt op de ander, zonder vooroordelen. Een mooi voorbeeld van liefde lezen we in Lukas 10: de barmhartige Samaritaan. Het mooiste voorbeeld van liefde is dat van God Zelf: Hij geeft Zich aan mensen, die Hem de rug toekeren. En wat gaat Hij ver: Hij geeft zelfs Zijn Zoon tot in de dood van het kruis. Dat is liefde: je geven aan de ander.

Bruggen bouwen

Die liefde zoekt God nu ook in ons leven. Hij wil dat we ons geven aan Hem. Niet omdat we zijn gaven willen, maar omdat we Hemzelf willen. Hij vraagt van ons dat we ons geven aan de mensen om ons heen, ook al zijn die allesbehalve volmaakt (net als wijzelf trouwens). Dat valt niet mee. Het is veelzeggend dat Paulus zijn beschrijving van naastenliefde in 1 Korinthe 13 begint met 'liefde verdraagt alle dingen' (vs.4). Liefde heeft een enorm uithoudingsvermogen. Liefde neemt het initiatief als de relatie verbroken of verstoord is. Liefde bouwt bruggen.

Daarom is het niet vreemd dat Jezus van ons vraagt dat we niet alleen onze vrienden maar ook onze vijanden liefhebben.

Je leert het van Jezus

Die liefde kunnen we zelf niet opbrengen. Het is een vrucht van de Geest. Johannes zegt: 'Hierin is de liefde, niet dat wij... maar dat Hij...' (1 Joh.4:10). Liefde begint bij God en bij het grote geschenk van Gods liefde: de Heere Jezus. Om lief te hebben, moet je Jezus kennen en dicht bij Jezus leven. Leven van Zijn verzoenende liefde, luisteren naar Zijn stem, letten op Zijn voorbeeld, bidden om Zijn vernieuwende Geest. Eigenlijk zegt Johannes: Leef dicht bij Jezus, dan ga je op Hem lijken.

.....

*Terwijl we ons biddend
geven aan de ander, wordt
de band met de ander
sterker en dieper.
Wat is dat een rijk leven*

.....

Doen

Laten we daarbij dan steeds bedenken dat liefde meer is dan een gevoel. Liefde is een keuze. Liefde is doen. En als het gevoel er niet is? C.S. Lewis geeft een wijs antwoord: Dan doe je maar alsof. Maar geef je aan God. Doe wat Hij van je vraagt. En geef je aan je naaste. Zoek het beste voor hem of haar. Dan zul je merken dat het gevoel vanzelf komt. Wat Lewis bedoelt, is dat God ons zegent in de weg van de gehoorzaamheid. Terwijl we ons biddend geven aan de ander, wordt de band met de ander sterker en dieper.

Wat is dat een rijk leven. Ik moet denken aan wat ik eens las over Henri Nouwen. Hij gaf een hoogleraar-
schap aan een topuniversiteit op om zich te gaan wijden aan de verzorging van mensen met een lichamelijke en verstandelijke handicap. Toch bleek het bepaald geen offer. Wat ontving hij veel. En wat leerde hij veel: over liefde, over hoe God naar ons leven kijkt, wat telt voor Hem. ■

Ds. M.K. de Wilde
is predikant van de
hervormde gemeente
te Sommeldijk.

Er is niet een bepaalde mate van lichamelijke ongeschondenheid vereist om beeldrager van God te kunnen zijn. Het gaat om de liefde.

Zwak en kwetsbaar

Geschapen naar Gods beeld en gelijkenis, dat is de hoge positie van de mens. De mens is het hoogtepunt van de schepping, de onderkoning die heersen mag. Dat beeld van God zien we ook terug in onze gehandicapte naaste, hij of zij die geboren is met een beperking. Als met de ogen van Hem kijken we naar de ander.

Tekst: P.J. Vergunst

Een correctie op ons denken vanuit de Bijbel is altijd heilzaam. Nodig is die blik vanuit het Woord ook ten aanzien van ons kijken naar de gehandicapte naaste. Onze woordkeus, ons dagelijkse taalgebruik, is in dit opzicht immers veelzeggend. Ik voel nog de lichte irritatie die over me kwam, toen oudere mensen informeerden hoe het ging met een gehandicapte jongen uit onze gemeente. 'Hoe gaat het nu met dit ongelukkige kindje?' Kwalijk kon ik het die mensen niet nemen, want zo was het taalgebruik tientallen jaren terug. Ik dacht toen wel: 'Misschien is die jongen wel gelukkiger dan jullie zijn...' Nog weer eerder spraken mensen over 'een stakkerd': beslist vanuit mededogen bedoeld, maar het is een woord dat nu zelfs niet meer in ons geheugen zit.

Inmiddels zijn we nog weer verder en wordt zelfs het spreken over 'gehandicapte' medemensen minder. Het register van de *Christelijke dogmatiek* van dr. G. van den Brink en dr. C. van der Kooi zegt bij 'Handicap': 'zie beperking'. Veelzeggend is dat. Dominant is vandaag inderdaad het spreken over mensen met een beperking. Hoewel... het besef hieraan toegevoegd moet worden dat elk mens zijn eigen beperkingen kent.

Een handicap aanvaarden

Hoe verdrietig de ervaring van ouders ook is als hun kindje met een handicap ter wereld komt, hoe begrijpelijk het is dat niemand zomaar tot aanvaarding hiervan komt, het blijft staan dat dit jongetje en dat meisje geschapen zijn naar het beeld van God. Ooit hoorde ik een jonge vader zeggen dat de omstanders zo gefocust waren op de handicap dat ze vergaten hem met de geboorte te feliciteren, 'terwijl de Heere ons wel een zoon gegeven heeft'.

Ook leven met een handicap is *leven*, ontvangen leven van de Schepper, bedoeld om er te zijn voor Hem. Al kunnen er in het pastoraat veel vragen zijn, voor elk leven geldt Davids belijden uit Psalm 139: 'Uw ogen hebben mijn ongevormd begin gezien,' en

ook 'Ú hebt mijn nieren geschapen, mij in de schoot van mijn moeder geweven.' In de Bijbel zijn de nieren een beeld voor de plek van onze diepste gevoelens.

Zwakke der wereld

Als kenmerk van de kracht van een democratie kun je kijken naar hoe omgegaan wordt met het kwetsbare leven, waarbij we denken aan het levensbegin en het levenseinde. In het Duitsland onder Hitler was er niet alleen voor Joden geen leven, met het oog op het behouden van de genetische zuiverheid van het Germaanse volk kwam het tot systematisch vermoorden van hen die in menselijke ogen misvormd of gehandicapt waren of die leden aan een of andere psychiatrische ziekte. Gehandicapte kinderen werden van hun familie gescheiden en naar speciale ziekenhuizen gebracht, een verschrikkelijk handelen! Ook het economisch belang deed mee, omdat wie in de gehandicaptenzorg werkte, niet kon dienen als soldaat of kon werken in de oorlogsindustrie.

Is het een grote stap als we zeggen dat ook voor een levende gemeenschap van christenen kenmerkend is hoe ze omgaat met het kwetsbare, met hen die alleen lijken te kunnen ontvangen? Dan kijken we zo naar de gemeente waartoe we behoren. Nadat hij vier gemeenten gediend had, werkte ds. L. van Nieuwpoort zeven jaar als geestelijk verzorger in de Veluwehorst in Nunspeet, onderdeel van Philadelphia. In de bundel *Dienst van mensen* blikt hij hierop terug, citeert hij 1 Korinthe 1: 'Het zwakke (ook het letterlijk zwakke) der wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij het wijze beschamen zou.'

Dit boek dateert uit 2009, als ds. Van Nieuwpoort al vele jaren emeritus is. Hij zegt: 'In de kerkdiensten bid ik nog altijd voor de lichamelijk en verstandelijk gehandicapten, maar het gebeurt in het algemeen niet veel.' Overigens erkent hij eerlijk dat hij ingewonnen moest worden voor zijn benoeming door Philadelphia, een benoeming die hem in verwarring bracht en die hij tegen zijn wil aannam. »

Bekering

Persoonlijke ontmoetingen en ervaringen in het leven leren ons in dit opzicht, doen ons anders kijken naar mensen, naar wat wijzelf graag bereiken willen. Bekering is hier de meest beslissende wissel die in je leven omgaan kan. Ik herinner me de publicatie van dr. Hans Reinders, de Amsterdamse hoogleraar Ethiek, *Geen leven zonder vriendschap*. Nadat hij een meisje ontmoet had bij wie een deel van de hersenen na de geboorte ontbrak en zag dat zij in het tehuis op dezelfde wijze als anderen behandeld werd, ging hij op zoek naar de vraag wat het betekent 'mens' te zijn, een vraag die tot dit boek leidde. Mens zijn – drijven ons daarin hebzucht en hoogmoed, succes en status, of gaat het om een leven in relatie, om ontvangen en dienen?

Waarom denken we concreet, als we nadenken over de mens die geschapen is naar het beeld van God? De Heidelbergse Catechismus leert ons dat God de mens goed en naar Zijn beeld geschapen heeft, 'dat is in ware gerechtigheid en heiligheid, opdat hij zijn Schepper op de juiste wijze zou kennen, Hem van harte liefhebben en met Hem in eeuwige zaligheid zou leven om Hem te loven en te prijzen.'

Ernstig aangetast en hersteld

Hier is heel de mensheid inbegrepen. Het was de zondeval die het beeld van God in ieder mens ernstig aangetast heeft, het is Jezus Christus, Die het beeld van God in ons leven herstelt, een herstel dat plaatsheeft door het geloof in deze Middelaar. Om die reden zegt Paulus het aan de gemeente van Efeze (2:10): 'Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus om goede werken te doen, die God van tevoren bereid heeft, opdat wij daarin zouden wandelen.' Als we door de gedateerde taal van Isaïc da Costa heen lezen, proeven we het wonder van dit herstel:

*O God des ontfermens! Gij zaagt op mij neder,
en 'k werd tot een nieuwe bevassing herteeld!
In d'Eniggeboren keert God tot ons weder,
In d'Eniggeboren, Zijn uitgedrukt Beeld!*

Liefde

De Heilige Geest is het Die mensen meer en meer gelijkvormig maakt aan deze Christus, volmaakt beeld van God. We begrijpen inmiddels dat Van den Brink en Van der Kooi in hun dogmatiek opmerken dat de omschrijving van wat het beeld van God inhoudt 'niet betekent dat een bepaald IQ of een bepaalde mate van lichamelijke ongeschondenheid vereist is om beelddrager van God te kunnen zijn. Er wordt geen perfectie-ideaal op een voetstuk geplaatst, alsof slechts de succesvolle, intelligente, aantrekkelijke mens het beeld van God maximaal zou weerspiegelen.'

Het gaat om de liefde. Zoals de Vader en de Zoon elkaar volmaakt liefhebben, zo kenmerkt onze liefde

het beeld van God dat we dragen (zie p.3). Kunnen mensen met een beperking hierin anderen niet voorgaan? Hun ontvankelijkheid en aanstekelijkheid ten aanzien van de liefde kunnen de ander raken. Soms verrast je hun spontane meedoen in een kerkdienst voor andersbegaafden. Denk ook aan het in september gesloten huwelijk van twee mensen met een verstandelijke beperking, dat in de media de aandacht trok, het huwelijk van Peter en Jacqueline (zie p.17). Ds. L. Wüllschleger, die de trouwdienst leidde, merkte op 'dat er veel relaties zijn waaraan het huwelijk van Peter en Jacqueline ten voorbeeld gesteld kan worden: zij hebben nooit ruzie.' En ten aanzien van het delen in dezelfde gebrokenheid en dezelfde genade: 'soms geeft dit een beetje jaloezie op hun ongekunstelde geloof.'

.....
*De Heere ziet anders, weegt
anders, kiest anders: het dwaze
en het zwakke van de wereld
heeft Hij uitverkoren*
.....

Gebrokenheid en verdriet

Ondertussen verbergen we niet dat het leven met een chronische beperking, met voortdurende pijn een kruis is, gebrokenheid die verdriet geeft. Het natuurlijke wordt door het geestelijke immers niet overstemd. 'Gods megafoon', zei C.S. Lewis, Zijn stem die ons door het lijden roept tot de orde van Zijn Koninkrijk. Overgave aan Zijn wil en leiding – zonder genade kan dat niet, door de diepte van de erkenning van de oorzaak van alle leed. Ook dat kwam ooit uit de pen van Da Costa:

*Ja! op Golgotha onthuld
staat ook 't raadsel dezer dagen!
op de bodem aller vragen
ligt des werelds zondeschuld.*

Engelenhulp

In de wereld geldt het recht van de sterkste, de waardering voor de beste, de medaille voor de snelste. De Heere ziet anders, weegt anders, kiest anders: het dwaze en het zwakke van de wereld heeft Hij uitverkoren om de wijzen en het sterke te beschamen. Hij waarschuwt zelfs (Matt.18:10) de kleinen, de hulpelosen van de gemeente, niet te verachten. Aan engelen heeft de Heere de bescherming van hen opgedragen. Het zijn die engelen die de zorg voor de kwetsbaren die op God vertrouwen, brengen voor het aangezicht van de Vader. Dat gebeurt zonder dat een oog het ziet.

Zo is er meer dan een medemens met een beperking. ■

P.J. Vergunst
is hoofdredacteur
van De Waarheids-
vriend.

Column

Cornelius

Cornelius (24) werkt als assistent in een cateringkeuken in Dresden, Duitsland. Hij houdt van dierenboeken, racebanen en ijsjes. Cornelius heeft een bijzondere vorm van het Downsyndroom en kan door zuurstofgebrek bij zijn geboorte nauwelijks lezen of schrijven. Zonder dat Cornelius het zelf wist, kreeg hij een plek in een belangrijke discussie, aangezwengeld door zijn moeder Carola. Zij ging op pad naar het Grondwettelijk Hof in Karlsruhe, de hoogste gerechtelijke autoriteit in Duitsland. Haar verzoek: bescherm Cornelius.

Wat was de aanleiding? In de eerste maanden van de coronacrisis laaide de discussie op wie in geval van extreme schaarste wel, en wie niet een plek op de ic zou kunnen krijgen. Net als in Nederland werd die discussie ook in Duitsland gevoerd. In Duitsland is zo'n afweging nog altijd extra belast, vanwege de herinneringen aan eugenetische beslissingen ten tijde van de Tweede Wereldoorlog. Dat maakt dat Duitsland tot op de dag van vandaag andere behandelafwegingen maakt dan ons land.

Toen Carola de afgesproken regels onder ogen kreeg, schrok ze. Patiënten met bestaande aandoeningen die de kans op een succesvolle ic-behandeling 'aanzienlijk verminderen', bleken uitgesloten van behandeling. Wat zou dit betekenen voor Cornelius? Carola is het gewend om voor haar zoon op te moeten komen. Al vanaf Cornelius' geboorte maakt ze zich hard voor hem: voor de juiste diagnose, een plekje op de kleuterschool, een goed gehoorapparaat. Het gaat haar niet alleen om de gezondheid van Cornelius, maar om meer: dat hij deel uitmaakt van de gemeenschap.

Daarom maakte Carola haar gang naar de rechtbank. Ze gaf de rechter niet alleen informatie over Cornelius' handicap en medische toestand, maar verzamelde ook getuigenissen van anderen: van zijn roeitrainer, zijn sportleraar en zelfs van vrijwilligers van haar eigen lokale seniorenclub. Allen verklaarden dat Cornelius als 'lid van de gemeenschap' gemist zou worden en dat hij 'levenswaarde' heeft.

En de rechter? Tot verrassing van velen stelde hij Carola in het gelijk. Het hof gelastte de regering 'onmiddellijk' het leven van mensen met een handicap en/of chronische ziekte te beschermen in het geval van schaarste. Een belangrijk signaal in ethisch gevoelige discussies over behandelen.

Allen verklaarden dat Cornelius 'levenswaarde' heeft en gemist zou worden als 'lid van de gemeenschap'

Drs. Elise van Hoek-Burgerhart
is als manager
onderzoek en beleid
werkzaam bij de NPV
- Zorg voor het leven.

Andersbegaafden in de gemeente hebben bijzondere aandacht nodig

Warme belangstelling

Hoe kan de christelijke gemeente ouders van kinderen met een beperking helpen? Wat kan ze voor mensen met een beperking zelf doen? Professionele hulp, maar ook een spontane helpende hand zijn van grote waarde.

Tekst: ds. P. Vernooij

Na een kerkdienst liep ik vanuit de consistorie naar de buitendeur. 'Uw fanclub staat al te wachten,' zei de koster. Iemand die door de gang liep, voegde eraan toe: 'Ze weten dat u hen ziet.' Buiten stonden enkele andersbegaafde gemeenteleden op me te wachten. Wat een warme betrokkenheid straalden ze uit. Dat te zien maakt ontzettend dankbaar.

Belangstelling

De woorden van die toevallige voorbijganger bleven wel bij mij hangen: 'Ze weten dat u hen ziet.' Dat is blijkbaar niet vanzelfsprekend. Voor sommigen is het lastig om ouders met een kindje met een beperking in de kinderwagen tegen te komen. Normaalgesproken stap je onbevraagd op ouders af, maar als het kindje een zichtbare beperking heeft, hebben sommigen de neiging een zijpad in te slaan.

Als je dat niet doet, vraag je je af wat je zeggen moet. Laten we beginnen met het kindje en hun ouders echt te zien door belangstelling te tonen. Wie weet hoeveel onbegrip die ouders al tegengekomen zijn tijdens de zwangerschap en na de geboorte. Warme belangstelling, al komt die dan wat stuntelig over, doet ontzettend goed. Het kindje in de kinderwagen is hún kindje. Een kind dat ze, worstelend met veel vragen, hopelijk hebben aanvaard als een kind dat de Heere aan hen heeft toevertrouwd.

Verbondskind

Een kind van ouders binnen de christelijke gemeente mogen we nadrukkelijk als een kind van de gemeente zien: een verbondskind voor wie de hele gemeente verantwoordelijkheid draagt. Dit kind zal niet het kennisniveau van andere kinderen halen. De derde vraag die bij een doopbediening aan doopouders gesteld wordt, kan daarom vragen oproepen: 'Beloofd u dit kind bij het opgroeien in deze leer naar uw vermogen te onderwijzen en te laten onderwijzen?' Wellicht is het te overwegen in bepaalde situaties de derde doopvraag aan te passen aan de omstandigheden.

Wanneer we in de Dordtse Leerregels I.17 belijden dat gelovige ouders uit kracht van het genadeverbond niet moeten twijfelen aan de verkiezing en zaligheid van hun vroeggestorven kinderen, heeft dat ook betekenis voor ouders met een kind met een beperking. Bijzonder detail is dat synodeafgevaardigden uit Drenthe tijdens de Synode in Dordrecht (1618/1619) een directe lijn trokken naar mensen met een verstandelijke beperking: 'Zij die van het begin van hun leven buiten hun verstand zijn geweest.'

Handelen

In een christelijke gemeente moet het zien van mensen met een beperking gevolgd worden door handelen. Het leven van ouders wordt vaak helemaal beheerst door een kind met een beperking. Wellicht is het te overwegen dat de diaconie een diaken als contactpersoon aanstelt voor deze ouders. Naast professionele en georganiseerde hulp, waarbij de diaconie dan wegwijzer kan zijn, doet 'spontane' hulp van gemeenteleden goed. Wat is het fijn om als man en vrouw even alleen te kunnen zijn of om samen een avond weg te kunnen gaan met de wetenschap dat er iemand voor hun kind zorgt.

.....

*God ziet naar mensen
met een beperking om.
Laten wij het ook doen
en onze ogen openhouden*

.....

Pastoraat

Laat er ook in het pastoraat oog zijn voor gezinnen waarin kinderen met een beperking zijn. In het verwerkingsproces van ouders kan een ambtsdrager een belangrijke rol spelen. Verlies daarbij de broers en zussen niet uit het oog. Een kind dat veel aandacht vraagt, heeft grote impact op andere gezinsleden. Wanneer ouders zoeken naar een passende woonvorm, kunnen zij de vereniging Op weg met de ander vragen om advies.

Bij het opgroeien van het kind is persoonlijke aandacht van groot belang. Vanzelfsprekend speelt zijn belevingsvermogen daarbij een rol. Uiteraard kunnen hierbij gemeenteleden met warme gevoelens voor deze doelgroep worden ingeschakeld.

Kerkdienst

Vaak heb ik aan de houding van gemeenteleden met een beperking gezien dat ze blij zijn dat ze naar de kerk mogen. Een brede glimlach of opgestoken duimpje illustreert dat. Hun verlangen om naar het huis van de Heere te komen mag aanstekelijk werken. In veel regio's zijn er, soms na aanvankelijke bezwaren, diensten voor andersbegaafden. Laten dit vooral reguliere diensten zijn, waarin mensen met een beperking zich voluit opgenomen weten door de gemeente. Hun spontaniteit kan een positieve uitwerking op anderen hebben. Intussen vragen deze diensten veel van een predikant. De kern van de Boodschap moet in voor andersbegaafden bevattelijke taal worden weergegeven. Predikanten kunnen daarbij gerust een beroep doen op onderwijs- of zorgprofessionals. Het gebruik van voorwerpen kan ondersteunend zijn. Het gebruik van symbolen en pictogrammen op een liturgie helpt de doelgroep om de dienst goed mee te beleven.

Overtuigend jawoord

Aan het begin van het winterseizoen worden de jongeren van de gemeente uitgenodigd voor de catechese. Overleg met ouders en verzorgers wat

verstandig is. Wanneer het volgen van de reguliere catechese niet mogelijk is, is het de taak van de gemeente om, eventueel samen met andere gemeenten, een aangepaste catechesegroep te organiseren (zie p.15).

Jongeren die anders zijn kunnen, al naar gelang hun mogelijkheden, worden ingeschakeld tijdens de aangepaste catechese. Sommigen zijn heel muzikaal, anderen spreken vrijmoedig een gebed uit. Zij kunnen daarin meer voor anderen betekenen dan we vaak beseffen.

Wanneer zij aangeven belijdenis van het geloof te willen afleggen, is het van belang op hun eigen niveau de kernzaken van het geloof te behandelen. Soms is het goed een aantal momenten gezamenlijk met de andere belijdeniscatechisanten te plannen, zeker wanneer de geloofsbelijdenis in één dienst plaatsvindt. Het is van belang de belijdenisvragen op hun niveau te stellen. Ik heb nooit een overtuigender jawoord gehoord dan van een jongen met het syndroom van Down. Wat een blijdschap was er toen hij daarna de eerste keer avondmaal mocht vieren omdat, zoals hij zei, 'Jezus daar was'. God ziet naar mensen met een beperking om. Laten wij het ook doen en onze ogen openhouden. ■

Ds. P. Vernooij
is predikant van de
hervormde gemeente
't Venster te Lekker-
kerk en voorzitter
van de vereniging Op
weg met de ander.

vlc
van lodenstein
college

docentworden.vanlodenstein.nl

Voor de klas? = Waardevol werk!

Zoek je werk met betekenis?

Als docent geef je richting aan jonge mensen.
Je investeert in hun toekomst. Dat noemen
wij 'goed voor nu en later'.

Met goede begeleiding voor starters!

Bijbelgetrouw
en
eigentijds

Goed voor nu en later!

LOCATIE:
AMERSFOORT
BARNEVELD
EDE
HOEVELAKEN
KESTEREN

**Al vanaf
€ 45,-**

G **Uw vakantiepark/camping/
vakantiewoning of caravan
in De Waarheidsvriend!**

Bereik ongeveer 13.500 lezers
in de christelijke doelgroep.
Met tekst en met of zonder
foto, wekelijks plaatsing op
donderdag mogelijk!

LET OP!!
De advertentie compleet
opgemaakt als PDF in het
juiste formaat mailen naar:
gertverweij3@gmail.com
t.a.v. Gert Verweij.
Uw advertentie wordt dan in
een van de komende uitgaven
geplaatst.

Opties formaten

Optie 1: 1/16 pagina
43,75 mm x 66 mm
voor € 45,- in kleur
(excl. BTW)

Optie 2: 1/8 pagina
92,5 mm x 66 mm
voor € 85,- in kleur
(excl. BTW)

Optie 3: 1/4 pagina
92,5 mm x 136 mm
voor € 164,- in kleur
(excl. BTW)

- Psychosociale & psychologische hulpverlening
- Huwelijk & relaties
- Seksuologische hulpverlening
- Toerusting & preventie
- Gastopvang
- Schoolmaatschappelijk werk
- Hulp bij gameverslaving
- Mediation & coaching

Het bieden van professionele, psychosociale hulp bij al
jouw levens- en gezinsvragen, dat is onze missie. En altijd
vanuit een heldere, christelijke identiteit.

De Vluchtheuvel biedt meer!

W stichtingdevluchtheuvel.nl • T 0113 - 213 098

 De Vluchtheuvel
Christelijke psychosociale hulpverlening

**Vertrouwde
klanken...**

Mooie collectie orgels van diverse merken
Ruime ervaring in zaal- en kerkorgels

Stolk Orgels

NIEUWERKERK A/D IJssel
Vrijheidslaan 55 - Tel. 0180 - 31 56 52
KRABBENDIJK
Oostpolderweg 1s - Tel. 0113 - 50 35 23

www.stolkorgels.nl

PredikantFiscaal
Belastingaangifte voor Predikanten

- Specialisatie in predikanten en kandidaten
- Ook voor partner en gezin
- Maximale aftrekposten
- Doe-het-zelf mogelijkheid
- Studiedagen voor predikantpartners
- Hypotheekadvies

033 - 887 1000
www.belastingaangiftevoorpredikanten.nl

ROECHAMA *Hulp aan Joodse mensen
in Oekraïne en Wit-Rusland*

**NOODHULP
OEKRAÏNE
EN WIT-RUSLAND**

**HELP MEE MET
UITDELEN VAN
VOEDSELPAKKETTEN EN
WARME MAALTIJDEN,
MET MEDISCHE HULP ETC.**

**OF ADOPTEER
EEN PERSOON
OF GEZIN, JUIST NU!**

Stichting Roechama | KvK: 24358678
IBAN: NL54 RABO 0362 4394 86 | tel: 0184-683478

www.roechama.nl

Zeven moeders

Elzi de Voogd is de moeder van Sybe, 'een ernstig beperkte, niet sprekende zoon'. Voor haar boek *Sprakeloos. Zeven moeders over hun zwijgende kind* (uitg. de Banier) interviewde ze zes jaar geleden zeven vrouwen in dezelfde omstandigheden. Deze moeders gunden haar een kijkje in het leven met hun bijzondere kind. 'Deze moeders weten wat het is om hoop te zien vervliegen en verwachtingen voortdurend naar beneden te moeten bijstellen. Toch zijn ze trots op hun zoon of dochter die ondanks beperkingen zoveel weet te bereiken.'

Moeder Elzi: Sybe is precies zoals God hem heeft bedacht en zo is het goed

Als je kind niet kan praten

Veel mensen denken dat leven met een gehandicapt kind heel zwaar moet zijn, schrijft Elzi de Voogd. 'Dat zie ik aan de verschrikte en medelijdende blikken op straat. Natuurlijk zijn er zorgen die je met een 'gewoon' kind niet hebt. Maar er is zoveel meer.' Zeven ervaringen in korte citaten uit *Sprakeloos*.

'Het leven is niet maakbaar, is niet altijd zoals jij het wilt hebben. Dat denk je wel als mens, dat je zelf alles onder controle hebt. Maar je moet leren dat dat niet zo is. (...) Nu ben ik tevreden met de kleine dingen. Ik word er blij van dat Willem lekker in zijn vel zit en dat hij op zijn manier redelijk gelukkig is.'

Hanneke, moeder van Willem

'Mensen hebben niet altijd door wat je als ouder van een meisje als Laura allemaal moet doen, waar je dagelijks mee bezig bent. Niet uit onbegrip, maar simpelweg omdat ze het niet weten. (...) De verzorging is zwaar, maar het denken voor haar vind ik eigenlijk het zwaarst. Dat ik voor haar moet invullen wat ze wil en wat ze nodig heeft.'

AnneMarie Dumitrascu, moeder van Laura

'Barend was al een tijdje uit huis, toen de andere kinderen zeiden: "Wij hebben een lievere moeder gekregen, want u had nooit tijd voor ons. Het was altijd eerst Barend, Barend eerst." Dat sneed door mijn ziel, hoor. Dat deed me echt zeer. Maar dat was wel een bevestiging dat het goed was zo.'

M.C. Kamerbeek-den Dekker, moeder van Barend

'Laatst stond er een man met open mond naar ons te kijken. Ik liep naar hem toe en ging op dezelfde manier naar hem kijken. "Mevrouw wat doet u?!" "Nou, u doet hetzelfde bij ons als wat ik nu bij u doe." "Oh sorry", zei hij, "daar was ik me niet van bewust." (...) Soms ben ik er echt zo klaar mee! Dan kun je zulke dingen even niet handelen.'

Corina Klop, moeder van Tim

'Ik kan me nog goed herinneren dat een jongetje dat gelijk met haar gedoopt is, voor het eerst meeging naar de kerk. Hij zat pal voor ons. Dat was confronterend, want ik heb niet de verwachting dat Naómi ooit naar de kerk zal kunnen gaan. (...) De dooptekst van Naómi is Jesaja 43:2. "Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn." Toen wisten we nog van niets. Maar als je daar dan nu aan terugdenkt ... wat geweldig dat we daar op terug mogen vallen.'

Henriëtte Noordegraaf, moeder van Naómi

'Als je zelf begrip zoekt, komen mensen met oplossingen en doodoeners: "Heb je dit of dat al geprobeerd?" en "Nou, je moet maar veel bidden." Dus dat heb ik al snel afgeleerd. Vooral die doodoeners maken me echt boos. Dan is het alsof ik tegen een muur van onbegrip loop. Ik zeg wel eens dat ik meer pijn heb gehad van de reacties uit onze omgeving dan van het feit dat Jenneken zo is.'

Jenny, moeder van Jenneken

'Er zal vast een bedoeling voor zijn dat wij dit kind gekregen hebben. Misschien kunnen wij laten zien door hoe we zijn, wie we zijn, door onze liefde voor Okke, dat ook deze kinderen schepselen van God zijn. Mijn hart is groter geworden. Ik had eerst niks met gehandicapte mensen en nu vind ik het erg leuk om met hen om te gaan. De komst van Okke heeft me ook bepaald bij de gebrokenheid van de wereld en bewuster gemaakt van het leven. Je ziet hoe wonderlijk een mensenkind in elkaar zit, hoe ingenieus het is.'

Jantien Sikkema, moeder van Okke

Mensen met een handicap ontvangen grote liefde in de gemeente

Onmisbaar voor de kerk

Toen me gevraagd werd om iets te schrijven over onze 26-jarige gehandicapte dochter Quirina, moest ik daar even over nadenken. We hebben een dochter met een verstandelijke, motorische en visuele beperking. Dit beïnvloedt haar en ons leven.

Tekst: J.C. van den Dool

Ondanks de moeilijke kanten hebben we het een plaats kunnen geven. Het bijzondere is dat we er als ouders ook door worden gezegd. Dat is niet vanzelfsprekend. We zien in onze huisartsenpraktijk zoveel mensen die worstelen met zingeving in alle gebrokenheid van het leven en perspectief missen. Daarom gaat het delen van eigen ervaring met schroom gepaard.

Tweedeling in de wereld

Vanuit mijn jeugd heb ik weinig te maken gehad met mensen met een beperking. Het was een tijd waarin gehandicapten minder participeerden in de maatschappij en daar minder zichtbaar waren.

De eerste ingrijpende ervaringen kwamen in Afrika, waar we dertig jaar geleden werkzaam waren in een ziekenhuis in Botswana. Er waren daar in die tijd nog nauwelijks voorzieningen voor mensen met een beperking. Geen dagbesteding, geen rolstoelen, laat staan participatie in de maatschappij.

Later werden we er persoonlijk mee geconfronteerd dat de ontwikkeling van onze dochter Quirina met zorg gepaard ging. De confronterende tweedeling in de wereld kwam toen heel dichtbij. Wij als rijke blanken hadden de mogelijkheid om naar een gespecialiseerd ziekenhuis te gaan. Wij konden het waterhoofd laten behandelen door het plaatsen van een drain. Wij konden hulp zoeken bij een gespecialiseerde oogarts. Dit in schril contrast met de inwoners van het land waar we te gast waren, die deze mogelijkheid niet hadden.

God zorgt

Ook in andere opzichten waren we bevoorrecht. Door alle moeilijkheden heen mochten we ervaren dat God zorgde. Concreet gebeurde dat door veel omstandigheden die zo geleid werden: precies op de dag dat we onverwacht hoorden dat Quirina ernstige netvliesproblemen had, waren (schoon)ouders gearriveerd uit Nederland. Ze konden steun bieden

en oppassen op de andere kinderen, terwijl wij naar Zuid-Afrika afreisden voor een afspraak met de oogarts. Dit is maar een van de vele voorbeelden waarin we zagen dat God zorgt.

Die zorg ervoeren we ook toen onze dochter in Botswana teken en zegel van de doop mocht ontvangen. In eeuwigheidsperspectief en vertrouwend op Gods beloften kunnen onze menselijke zorgen soms wegvallen. Mooi was dat onze vrienden bij het dopen om de doopvont kwamen staan. Een symbolisch gebaar van steun, liefde en betrokkenheid. Zo mag de gemeente ook nu nog om gehandicapten en anderen die met leed te maken hebben, heen staan.

Mogelijkheden

In het begin werden we ermee geconfronteerd dat er zoveel mogelijkheden wegvallen voor de toekomst van onze dochter. Toen we echter terug waren in Nederland, ging er een wereld voor ons open met betrekking tot wat er allemaal wél mogelijk is: fysiotherapie voor verbetering van de motoriek, de mogelijkheid braille te leren, de beschikbaarheid van luisterboeken, het plaatsen van een stoellift, ambulante thuisbegeleiding vanuit Bartiméus.

Later ging Quirina onderwijs bij Bartiméus volgen, waar ze niet alleen braille leerde, maar ook veel liefde ontving en waar belangrijke contacten ontstonden. Nu bezoekt ze een arbeidsmatige dagbesteding waar niet alleen haar talenten worden benut, maar waar ze liefdevol wordt aanvaard zoals ze is. Het is een wereld waarvan wij als 'gezonde' gehaaste, vaak prestatiegerichte mensen veel van kunnen leren.

De kerk

We zijn dankbaar dat we weten dat we er niet alleen voor staan. Naast burens en vrienden speelt ook de kerk daar een positieve rol in. In de eerste plaats door de boodschap van het Evangelie. De boodschap van het Woord richt zich zo vaak in het bijzonder op mensen die juist wat minder goed meekomen. Wonderlijk genoeg leert de Bijbel dat de kerk niet kan functioneren zonder de zwakste en minst aanzienlijke mensen.

Door de beperkingen van onze dochter zijn de mogelijkheden om contact te maken moeilijk. Het is bijzonder dat sommige kinderen en volwassenen toch op een mooie manier de kloof kunnen overbruggen op eigen spontane wijze. Er zijn enkele gemeentelieden die een paar keer per jaar speciaal op bezoek komen. Dat is heel waardevol. Na het beëindigen van

Quirina van den Dool heeft een verstandelijke, motorische en visuele beperking. Daar zitten allerlei moeilijke kanten aan, maar dat niet alleen. 'Het bijzondere is dat we er als ouders ook door worden gezegend.'

de zondagsschool is een aantal jaren lang een ouderling speciaal thuis catechisatie komen geven. Verder zijn we dankbaar dat gehandicapten en degenen die voor hen zorgen, regelmatig worden opgedragen in het gebed.

Een prachtig initiatief zijn de vakantieweken voor gehandicapten (die nu door de corona-epidemie helaas niet doorgaan). Onze dochter gaat daar met veel plezier heen. Het is indrukwekkend hoeveel liefde daar gegeven en ontvangen wordt.

Ook waardevol zijn de speciaal georganiseerde diensten voor gehandicapten. Daarbij is het mijns inziens goed deze plaats te laten vinden binnen de gewone eredienst. De gehandicapten horen erbij en moeten geen aparte plaats innemen.

Eigen beperkingen

Als huisarts heb je het voorrecht om veel soorten mensen te mogen ontmoeten. Je hebt het overzicht van de grote variatie aan ziekten, problemen en beperkingen die zich kunnen voordoen. Zo worstelen velen met hun eigen beperking of het (gevoel) anders te zijn. Veel mensen kampen met psychische problemen. Die zijn vaak minder zichtbaar aan de buitenkant, er is niet altijd begrip van anderen en het kan een dilemma zijn om er al dan niet voor uit te komen.

Naast het feit dat veel beperkingen niet zichtbaar zijn, is er het relatieve van een beperking. Eigenlijk hebben we allemaal wel op zekere hoogte een beperking. Misschien zien we het zelf niet. Is het niet de grootste handicap als je je eigen beperktheid niet ziet? We kunnen met zijn allen leren van de afhankelijke positie van iemand met een beperktheid.

Toekomst

Bij een kind met een ernstige beperking ontbreekt het natuurlijke proces van het kind om tot zelfstandigheid te komen. Er komt dan ook niet een moment dat je denkt: nu is het fijn dat mijn geliefde kind op zichzelf gaat wonen. Andere factoren wegen mee om te besluiten dat je kind naar een instelling gaat: bewustwording van je eigen fysieke beperktheden als ouder, de wens tot een langzaam proces van overdracht van de zorg naar derden. Daarnaast is het goed dat een gehandicapte op een wat jongere leeftijd integreert in een woongemeenschap, zodat er nog nieuwe contacten opgebouwd kunnen worden. De zoektocht naar een woning is geen eenvoudig proces, omdat er rekening gehouden dient te worden met identiteit, de soort beperkingen, reisafstand en soms lange wachtlijsten.

Verlies

We hebben het nu over een langzaam loslatingsproces. Het gebeurt ook relatief vaak dat een ouder een gehandicapt kind moet verliezen – een kind voor wie dag en nacht gezorgd is. Gezien de afhankelijke relatie van het kind is er vaak sprake van een nog hechtere band. Het is erg pijnlijk voor een ouder om dat mee te maken. Wat zouden ze nog eens graag al hun aandacht en liefde geven.

Groter eer

We hebben het gehad over veel gebrokenheid en de uitdaging voor de gemeenschap en de kerk om liefde te geven en betrokkenheid te tonen. Met dankbaarheid mogen we zien dat die er is. En we staan met elkaar voor de opdracht te mogen leren van wat de Heere tot ons zegt over de gemeente in 1 Korinthe 12:22,24: 'De leden van het lichaam die de zwakste schijnen te zijn, zijn echter juist noodzakelijk. (...) Maar God heeft het lichaam zo samengesteld, dat Hij aan het lid dat tekortkomt, groter eer gaf.' ■

J.C. van den Dool
uit Nederhemert is
huisarts.

Geniet van licht klassieke muziek

De hele dag op Radio 3

 www.reformatorischemroep.nl

begravenisverzorging Den Hollander

- Alleen begravenissen
- Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst rouwcentrum of thuis met koeling
- Dag en nacht bereikbaar

Mozartlaan 13
3131ES Vlaardingen
010 - 460 05 09
info@tdenh.nl
www.begravenisverzorgingdenhollander.nl

Alleen begravenissen

Christelijke begravenisonderneming

De Meerwaarde

Groningen, Friesland en Drenthe en op verzoek elders

Maak een vrijblijvende afspraak voor het laatste wensenformulier

Douwe Jan Moesker
Melding overlijden: 06-54 24 80 24
www.de-meerwaarde.nl
uitvaart@de-meerwaarde.nl

De Waarheidsvriend

Actie
4 maanden voor €10

Behoeftte aan toerusting en bezinning?

Neem een jaarabonnement voor slechts € 49,95 en ontvang De Waarheidsvriend twee maanden gratis. Of vraag een cadeau-bon aan en schenk een jaarabonnement.

Ga naar www.dewaarheidsvriend.nl/word-abonnee of bel ons op 055-5766660.

Wij wensen u, mede namens de overige duizenden abonnees, veel leesgenoegen toe.

Tweetalig onderwijs (tto)

Online Informatiebijeenkomst voor leerlingen van groep 8 en ouders

Locatie Guido de Brès
D.V. donderdag 17 februari 2022, 19.30 uur

We nodigen u van harte uit om de bijeenkomst online bij te wonen.
Kijk voor meer informatie op www.wartburg.nl/groep8

Tweetalig onderwijs (tto):

- 60%** Gemiddeld 60% van de lessen in het Engels
- Veel aandacht voor internationalisering
- Geestelijke vorming (spiritual formation)
- Cambridge-certificaten
- 1st class** In de onderbouw wvo vanaf klas 1:
 - Atheneum
 - Atheneum **tto**
 - Gymnasium **tto**

Meer informatie:
Voor tto: J.W. Baars, 010-292 39 00 of JWBaars@wartburg.nl.
Voor afdeling onderbouw wvo-tto: A. Visser, 010-292 39 00.

nuffic tto **WARTBURG COLLEGE**
locatie Guido de Brès

www.wartburg.nl/groep 8

Aangepaste kerkdiensten, catechese en pastoraat blijken van grote waarde

Net even anders

Een bijzondere groep om binnen de kerkelijke gemeente mee op te trekken zijn ‘anders-begaafden’. In hervormd Rijssen is er voor deze groep van ongeveer 120 gemeenteleden veel aandacht.

Tekst: Roelof Mensink

Er zijn aangepaste kerkdiensten, (belijdenis)-catechese, (huis)bijbelkringen, clubwerk en huisbezoek. De term ‘aangepast’ slaat niet zozeer op de inhoud, maar meer op de vorm, het taalgebruik en de omgeving.

Andersbegaafd

Andersbegaafden kunnen, ook binnen de kerkelijke gemeente, moeite hebben om ‘mee te komen’. Het goed begrijpen van een moeilijk stukje uit de Bijbel is te hoog gegrepen en op de gewone catechisatie sneeuwen ze vaak onder. In de zondagse diensten is een eenvoudig Evangelie en begrijpelijke vertelling soms ver te zoeken. Dogma's zijn aan deze mensen niet besteed. Daarom is het goed de boodschap eenvoudig te houden en visueel te maken. Men kijkt niet altijd even positief naar andersbegaafden. Dat is jammer. Deze mensen hebben soms zulke bijzondere en pure talenten dat we daar wel eens stil van kunnen worden. Daarom heb ik het nooit over iemand met een ‘handicap’ of een ‘beperking’, benamingen die wel vaak worden gebruikt.

Eenvoudig en visueel

Meerdere keren heb ik met een groepje (één tot vijf personen) een catecheseseizoen mogen invullen. Het betrof jongeren tussen de twintig en dertig jaar oud, die vaak zeer divers waren qua niveau. Sommigen konden goed hun woordje doen, bij anderen moest je meer observeren of ze het begrepen. Wekelijks kwamen we bij elkaar, vaak in een kerkgebouw of thuis. We dronken koffie en informeerden hoe het met iedereen ging. Vervolgens lazen we een stukje uit de Bijbel, dat ondersteunend was aan het onderwerp voor die avond. Het materiaal voor deze lessen moest eenvoudig en visueel zijn, maar mocht daarbij de kern van het Evangelie niet missen. Diverse facetten van geloof, kerk en gemeente werden besproken, zoals de Bijbel, de kerkdienst, de Tien Woorden, de christelijke feestdagen, maar zeker ook de vraag ‘wat

is belijdenis doen?’. Voor elk catechesemoment maakte ik dan zelf een paar A4-tjes, met daarop de hoofdpunten plus afbeeldingen ter ondersteuning en (praktische) vragen om in gesprek te gaan.

Zelf bidden en lezen

In het gebed noemde ik vaak hun namen en dingen die hen bezighielden, ook om hen aan te leren dat ze met hun persoonlijke dingen altijd bij God terecht kunnen. Soms durfden ze het zelf aan om hardop te bidden of te danken. Ook bijbellezen deden ze

soms zelf, uit wat eenvoudiger vertalingen, een eigen vertaling of met uitleg van moeilijke woorden.

Aan het eind van het seizoen kreeg een van de predikanten de vraag om er een avond bij te zitten; soms was ik zelf zoekend naar bevestiging of ze ‘klaar waren voor hun jawoord’. Het was ook niet aan mij om dit te beoordelen, maar ik vond het wel fijn als het gedeeld en bevestigd kon worden. De avond met de betreffende kerkenraad was vaak erg mooi; ze werden dan opgenomen in de groep ‘gewone catechisanten’ en aangenomen door de kerkenraad. Veelal deden ze belijdenis samen met de groep, ook wel eens in een aangepaste kerkdienst. Het heeft me verrast dat er langdurige vriendschappen ontstonden binnen deze groepjes. Ze gingen samen naar de kerk, maar bijvoorbeeld ook samen op vakantie.

Kostbare parels

De omgang met deze groep gemeenteleden vraagt om aanpassingsvermogen. Zowel bij het bezoekwerk thuis als op de catechese en bij de huisbijbelkring is het nodig (maar ook lastig) om de lat niet te hoog te leggen. Soms was het wat meer eenrichtingsverkeer: dan kreeg ik niet veel reactie op mijn woorden, van mijn kant was het aftasten of het niet te moeilijk was. Maar met de bijbelse boodschap in het achterhoofd – dat deze andersbegaafden er voor honderd procent bij horen en een plek hebben in Gods Vaderhart – kun je die overwegingen wat beter loslaten en deze prachtige medemensen ook steeds weer terugleggen in dat hart van God. Ook zij zijn immers kostbare parels in Gods hand. ■

Begrijpelijk catechesemateriaal.

Roelof Mensink is lid van de hervormde gemeente te Rijssen, waar hij actief is onder andersbegaafden. Hij is werkzaam in de gehandicaptenzorg als woonbegeleider.

Zorgen rond seksualiteit en relatievorming

Meedenken en begeleiden

Ouders van een kind met een verstandelijke beperking kennen vele zorgen. Die zorgen verschillen uiteraard per levensfase en zijn ook afhankelijk van de ernst van de beperking. Ook de vraag hoe ze om moeten gaan met de seksuele gevoelens en behoeften van hun kind kan ouders bezighouden.

Tekst: B.J. Zijl

Voor ouders van een kind met een licht verstandelijke beperking kunnen de zorgen toenemen tijdens de puberteit en de groei naar volwassenheid van hun zoon of dochter. Op een goede manier omgaan met seksualiteit is voor jongeren met een verstandelijke beperking extra moeilijk, omdat ze vaak hun grenzen en die van anderen moeilijk kunnen bewaken en respecteren. Dit komt doordat hun sociaal-emotionele leeftijd zo laag is dat hun geweten onvoldoende is ontwikkeld. Ook mensen met een verstandelijke beperking hebben seksuele gevoelens en behoeften. Veel niet-christelijke instellingen denken dit probleem op te kunnen lossen door een sekswerker in te huren die af en toe de cliënt bezoekt. Los van de principiële bezwaren, lost dit naar mijn mening niets op. Het wakkert de behoefte aan seksueel contact juist aan. Beter is het om het gesprek aan te gaan, begrip te tonen voor de gevoelens en behoeften en te wijzen op het feit dat de Bijbel ons leert dat seksualiteit en huwelijk bij elkaar horen.

Relatievorming

Een ander probleem kan zich voordoen als de jongere aangeeft verking te willen terwijl ouders dat, gezien de beperking van hun kind, niet zien zitten. Verking betekent groei naar het huwelijk. De worsteling van ouders is dan of hun kind wel in staat is om een goede huwelijkspartner te zijn. Onze wetgeving bepaalt dat iedereen van achttien jaar of ouder in principe het recht heeft om een huwelijk aan te gaan. In sommige gevallen kan de rechter een huwelijk verbieden. Bijvoorbeeld als iemand niet of onvoldoende begrijpt wat een huwelijk inhoudt en welke consequenties het voor hem of haar heeft. Bij een licht verstandelijke beperking zal de rechter als regel een huwelijk niet verbieden. Voor ouders kan het heel lastig zijn als hun zoon of dochter met een verstandelijke beperking aangeeft verliefd te zijn of een relatie te willen. Hoe gaan we

daar als ouders mee om? In elk geval raad ik ouders aan om de wens serieus te nemen en de zaak niet af te doen met de opmerking dat dit voor haar of hem niet is weggelegd. Hoe ouders met de wens van hun zoon of dochter het beste kunnen omgaan, heeft uiteraard te maken met de aard van de beperking en de mogelijkheden die hun kind heeft.

Huwelijkswens

Een belangrijke vraag is waarom wil hij of zij trouwen. Er kunnen tal van redenen zijn. Bijvoorbeeld om erbij te horen. Een broer of zus is getrouwd, daarom wil hij of zij ook trouwen. 'Ik wil niet altijd bij mijn ouders wonen. Ik wil zelf zaken regelen, zelf beslissingen nemen.' Meisjes en jonge vrouwen hoor ik nogal eens zeggen dat ze een kinderwens hebben, dus willen trouwen. Neem die redenen serieus. Vaak zijn wensen ook buiten het huwelijk op te lossen. Begeleid zelfstandig wonen geeft het gevoel van een stuk zelfstandigheid. Mee mogen helpen bij de verzorging van de baby van een ander kan ook voldoening geven.

Handvatten geven

Maar wat als zoon of dochter op een dag meedeelt verking te hebben? Als ouders bent u er steeds van uitgegaan dat uw zoon of dochter een huwelijk niet aankan. Zelf is uw kind er uiteraard van overtuigd dat het allemaal best gaat lukken. Als ouders kun je eigenlijk maar één ding doen: meedenken met het stel! Meedenken en begeleiden.

In eerste instantie natuurlijk meedenken wat betreft hun verking. Wat verwachten jullie van elkaar? Waar liggen jullie grenzen in verband met jullie relatie? Hoe zien jullie de toekomst? Betekent verking voor jullie vooral het met elkaar gezellig hebben? Of gaan jullie eraan werken om elkaar goed te leren kennen? Verkingstijd is vooral daarvoor bedoeld. Elkaar leren kennen om te ontdekken of je echt je leven met de ander wilt delen, niet voor een tijdje maar levenslang.

Als ouders is het belangrijk om daarin te helpen en te sturen. Daarbij is het belangrijk om hun handvatten te geven om de relatie te onderhouden. Een andere taak is om met hen, in alle eerbijheid en duidelijkheid, te spreken over de grenzen rond intimiteit. Wat zegt Gods Woord over seksualiteit en hoe kunnen jullie op een goede manier omgaan met elkaar zonder de grenzen die de Bijbel ons leert, te overschrijden?

*Als een kind met een verstandelijke beperking wil gaan trouwen, kunnen ouders eigenlijk maar één ding doen: meedenken met het stel.
Foto: Peter Visser en Jacqueline van Rumpt trouwden op 24 september. Ze wonen in BenThuis, een woonvoorziening in Benthuisen.*

Ondersteuning bieden

Ook na de huwelijksdag is er vaak ondersteuning nodig. Dit kan gaan om praktische hulp. Bijvoorbeeld om het huishouden goed te laten verlopen of hen te begeleiden bij het omgaan met financiën, zodat er geen schulden ontstaan. Vaak vinden mensen met een verstandelijke beperking het lastig om hulp te vragen. Ze zien dat dan als betutteling of schamen zich voor het feit dat ze niet alles zelf kunnen. Meestal werkt het beter als niet de ouders of een broer of zus deze taken op zich nemen, maar als een vrijwilliger of professionele hulp wordt ingeschakeld. Voor hun gevoel is dat anonieme hulp buiten het gezichtsveld van ouders en familie. Belangrijk is dat het echtbaar het gevoel heeft dat er met hen wordt samengewerkt. Wanneer ze zelf moeilijk met geld kunnen omgaan, kan er het beste gewerkt worden met een zogenoemde leefgeldrekening. Op die rekening wordt bijvoorbeeld elke week een bedrag gestort voor eten en drinken. Over grotere uitgaven wordt overlegd met de budgetbeheerder, die ook zorgt dat de vaste lasten op tijd worden voldaan.

Ouders of een broer of zus kunnen vaak ondersteunend werken als het gaat om relationele zaken. Mensen met een beperking kunnen heel sociaal zijn, maar ze zijn soms ook sociaal onhandig. Dit kan spanningen geven binnen hun relatie, maar het kan ook conflicten geven met burens of andere mensen in hun omgeving. Hun leren omgaan met eigen grenzen en met de grenzen van anderen is een proces waarbij familie een belangrijke steun kan bieden.

Gezinsvorming

Niet iedereen kan een groot gezin aan. Zeker voor mensen met een beperking is dat vaak moeilijk. Ik zie regelmatig ouders die zich grote zorgen maken over het feit dat er opnieuw sprake is van een zwangerschap bij een getrouwde dochter of schoondochter met een beperking. Ouders en anderen kunnen hierin zeker begeleiding en voorlichting proberen te geven.

Pastorale hulp

Pastorale begeleiding kan een enorme steun betekenen voor ouders, ook als het gaat om vragen en zorgen rond seksualiteit en relatievorming van hun kind met een beperking. Wellicht zijn er ook mogelijkheden om bepaalde zaken op catechisatie of andere bijeenkomsten voor mensen met een beperking te behandelen. Daarnaast kan een luisterend oor voor ouders van grote waarde zijn.

Laat het duidelijk zijn: een huwelijk tegenhouden door ouders is meestal niet mogelijk. Dit geeft vaak grote zorgen bij de ouders. Die voelen zich verantwoordelijk voor hun kind en tegelijkertijd staan ze voor hun gevoel machteloos. Belangrijk is dat ze hun zorgen kunnen delen, bijvoorbeeld met oudere kinderen, een predikant, goede vrienden of professionele hulpverleners. Laten ouders in elk geval proberen een goede relatie te hebben en te houden met hun kind en met degene met wie hij of zij wil gaan trouwen. Alleen als er een goede relatie is, kan hulp en ondersteuning door hen worden gegeven. ■

B.J. Zijl
is agoog en heeft een praktijk voor psychosociale en seksuologische hulpverlening. Hij is onder meer gespecialiseerd in autisme en in begeleiding van mensen met een licht verstandelijke beperking.

Sociaal netwerk van grote betekenis voor ouders van een zorgbehoevend kind

Huwelijk onder druk

Een kind met een beperking kan een huwelijk onder druk zetten. Juist dan is het belangrijk dat partners investeren in elkaar en oog blijven houden voor een sociaal netwerk.

Tekst: Erik-Jan Verbruggen

Het huwelijk is een gave van God. Zelfs een bijzonder kostbare gave. De Heere is het Die man en vrouw aan elkaar geeft. Een goed huwelijk mag een weerspiegeling zijn van de bruidsliefde tussen Christus en Zijn gemeente. Een goed huwelijk is ook een getuigenis in een liefdeloze wereld. De bekende auteur Gary Chapman heeft diverse waardevolle boeken geschreven over liefde. Wat minder bekend is zijn boek *De 5 kenmerken van een gezond gezin*. Een van de onmisbare vitamines voor een gezond gezin die hij daarin bespreekt, is: ouders die elkaar liefhebben. Een liefdevol huwelijk is niet alleen voor jezelf fijn, het vormt ook een goede basis voor de kinderen, als het echtpaar die krijgen mag. Werken aan een goed huwelijk is dan ook geen overbodige luxe, maar een verantwoordelijkheid van elk echtpaar.

Intensieve zorg

Voor ieder huwelijk geldt dat liefde een werkwoord is, maar zeker voor het huwelijk van ouders met een kind dat intensieve zorg vraagt. Uit onderzoek blijkt dat bijna vijftig procent van deze ouders in hun huwelijk te maken heeft met relatieproblemen. De intensieve zorg voor een kind met een beperking brengt je dichter bij elkaar óf brengt frictie met zich mee. Hoe houd je het dan samen goed? Of hoe krijg je het weer goed?

Blijf aandacht geven aan elkaar. Een kind dat intensieve zorg nodig heeft, vraagt van ouders veel van hun tijd, hun energie, van hun leven. En dus blijft er minder tijd en aandacht over voor elkaar. Blijf als ouders in gesprek over een goede balans in de zorgtaken. Paulus beschrijft in Efeze 5:33 twee belangrijke behoeften van man en vrouw: liefde en respect. Beide zijn nodig om het vuur van de liefde niet te laten uitdoven.

Verschillen

In het zorgen voor een kind met een beperking kunnen diverse verschillen tussen man en vrouw naar voren komen. Denk bijvoorbeeld aan de manier van rouwen. Je wordt dagelijks geconfronteerd met de

gebrokenheid van het leven, met teleurstelling, pijn, twijfels en zorgen. Dan is het belangrijk om van elkaar te begrijpen dat een man vaak rationeel reageert, terwijl een vrouw meer handelt vanuit haar emotie. Dat een vrouw die haar zorgen deelt, niet op een oplossing zit te wachten, maar vooral gehoord wil worden. Verschillen kunnen zich ook voordoen in de opvoeding. Doorgaans zal een van de ouders – vaak de moeder – een belangrijk deel van de zorg voor een kind met een beperking op zich nemen. Zij doet dus ook meer ervaring op in het verzorgen van het kind. Het is belangrijk dat de andere ouder wel betrokken blijft en zelf ook de gelegenheid krijgt om zorg te verlenen. Blijf als opvoeders samen een team. Vul elkaar aan.

.....

*Een luisterend oor,
een ambtelijk bezoek, het
kan veel meer betekenen
dan je vermoedt*

.....

Kwetsbaar

Hoe houd je het samen goed? Daarvoor is ook nodig om goed te zorgen voor jezelf. Een kind is zo ongeveer het meest kostbare dat een echtpaar hier op aarde krijgt. En juist in dat kind kan een ouder zich zo ontzettend kwetsbaar voelen. Wanneer een kind zorg nodig heeft, dan gá je ervoor, zo nodig vele jaren lang. Op de lange termijn lopen ouders van een kind met een beperking een reëel risico om opgebrand te raken. Ze hebben balans nodig in het zorgen voor zichzelf en het zorgen voor hun kind. Neem tijd om zelf op adem te komen. Plan ook momenten dat je als man en vrouw samen bent en samen weg kunt. Vele ouders van een kind met een beperking zijn 24 uur per dag in hun ouderrol. Ze lopen daarmee het risico dat de rol van echtgenoot of echtgenote ondergesneeuwd raakt.

Hierbij moet genoemd worden dat een echtpaar dat zorgt voor een kind met een beperking, Gods bijzondere kracht niet kan missen. Het zorgen voor een gehandicapt kind kan vreugde meebrengen, maar het kan ook veel (geestelijke) duisternis teweegbrengen. In tegenspoed begrijpen wij de Heere vaak niet, maar dikwijls verzuimen we om Zijn aangezicht te zoeken met onze vragen. We trekken al te gemakke-

Veel ouders van een kind met een beperking lopen het risico dat de rol van echtgenoot ondergesneeuwd raakt. Om het huwelijk goed te houden is het van belang als man en vrouw momenten te plannen dat je samen bent en aandacht aan elkaar geeft.

lijk onze eigen conclusies over Wie de Heere is en waarom Hij tegenspoed in ons leven toelaat. Zoek de Heere met alle vragen. Aan wie bijzondere zorgen heeft, wil God vaak Zijn bijzondere genade geven.

Hulp vragen

Het is belangrijk dat de ouders van een kind met een beperking om hulp durven vragen. Praktische hulp, emotionele steun. Dit geldt ook voor professionele hulp of pastorale hulp. Deze ouders kunnen veel hebben aan iemand die af en toe met hen reflecteert op de vraag hoe het met hen gaat en wat ze nodig hebben om het vol te kunnen houden. Realiseer je dat 'Help' een van de moeilijkste woorden is, maar ook een van de krachtigste woorden. Jezelf laten helpen doe je uiteindelijk écht in het belang van je kind.

Vangnet

Als echtpaar heb je een gezond vangnet nodig: de familie- of vriendenkring, maar zeker ook de christelijke gemeente. De kerk dient een hechte gemeenschap te zijn, een plaats waar liefde woont, waar we oog hebben voor elkaar. Ouders van een kind met een beperking lopen een verhoogd risico dat hun sociaal netwerk versmalt. Je bent veel bezig met de

zorgen voor je eigen kind en je gezin. Daar komt bij dat ouders van een kind met een beperking zich niet altijd begrepen voelen door hun omgeving. Toch kan de gemeente, de familie en de vriendenkring deze ouders en hun inbreng niet missen. De omgeving kan veel leren van de offers die ze brengen, van de volharding, van de enorme liefde voor hun kind, van de gebrokenheid van het leven die voor hen echt werkelijkheid is. Andersom geldt: deze ouders kunnen hun omgeving niet missen, zij hebben hun netwerk nodig om het vol te houden en om hun eigen zorgen soms ook wat te relativiseren. Het is daarom belangrijk dat er in de gemeente en ook in het pastoraat aandacht is voor ouders van een kind met een beperking. Een luisterend oor, een ambtelijk bezoek, het kan veel meer betekenen dan je als ambtsdrager of gemeentelid vermoedt. Ook voor een goede huwelijksband is het gezond dat je een levend netwerk van sociale contacten hebt. Denk als ouder van een kind met een beperking niet te snel dat de mensen je toch niet zullen begrijpen. Realiseer je dat je van de beperking veel meer weet dan menig ander. Zonder je niet af. Voer een gezonde dialoog met je omgeving. Blijf deel uitmaken van de gemeenschap om je heen. ■

Drs. E.J. Verbruggen is psychosociaal hulpverlener en mediator bij De Vluchtheuvel en pastoraal werker in de gereformeerde gemeente te Dordrecht.

De Hervormde Wijkgemeente 'De Rank' te Elden (Arnhem)
zoekt per 1 juli 2022

EEN KERKELIJK WERKER

voor minimaal 12 tot maximaal 16 uur per week.

Wij verwachten van onze kerkelijk werker

- dat u van harte belijdt dat het kruis en de opstanding van de Heere Jezus het fundament is van het geloof en dat u in dat geloof de gemeente wil voorgaan
- dat u belijdend lid bent van de Protestantse Kerk in Nederland en actief meeleeft met een Hervormde Gemeente (Gereformeerde Bond)

Onze kerkelijk werker

- maakt deel uit van onze wijkkerkenraad;
- geeft bezielend leiding aan onze bijbelkringen;
- heeft oog en gevoel voor het ouderen- en ziekenpastoraat
- vervult het onderwijs en pastoraat, in het bijzonder aan dertigers en veertigers, op eigentijdse wijze
- is open, benaderbaar, empathisch en communicatief vaardig.
- heeft minimaal een hbo-opleiding Godsdienst-Pastoraal Werk (GPW), behaald aan een erkende instelling.
- staat ingeschreven in het register van kerkelijk werkers

De gemeente bestaat uit ongeveer 150 leden en vrienden. Het merendeel van de leden bestaat uit ouderen, maar we zijn blij dat ook dertigers en veertigers de weg naar onze gemeente steeds meer weten te vinden. De Rank is een streekgemeente, dat betekent dat de leden woonachtig zijn in een wijdverspreid gebied rond Arnhem.

De Rank is een z.g. Wijkgemeente van Bijzondere Aard en maakt deel uit van de Protestantse Gemeente Arnhem. Salaris en arbeidsvoorwaarden zijn volgens de richtlijnen van de Protestantse Kerk Nederland.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de voorzitter van onze wijkkerkenraad Wim Hesselink tel. nr. 06-57334854 / e-mail voorzitter@derankarnhem.nl of met de scriba Jannie Mentink tel. nr. 026-3618422 / e-mail scriba@derankarnhem.nl.

Uw sollicitatie zien wij graag voor 27 februari 2022 tegemoet op het postadres van de Bonifatiuskerk of via mailadres scriba@derankarnhem.nl

Voor meer informatie over onze gemeente verwijzen we naar onze website: www.derankarnhem.nl

'In gesprek met leerlingen over godsdienst vind ik heel gaaf!'

Jet Schouten, Leraar Godsdienst / Levensbeschouwing

Leraar Godsdienst

Als Leraar Godsdienst / Levensbeschouwing sta je voor de uitdaging om met tieners na te denken over geloof en levensbeschouwing. Je gaat met hen in gesprek over wie ze zijn, de verhalen van God en hoe ze in de wereld staan. Een boeiend beroep!

@dehogeschoolede
/christelijkehogeschoolede

www.che.nl/gl

Evangelie & Moslims

Insjallah-cursus

online

Een cursus over **Gods wil voor moslims**. Wat en hoe geloven zij, en hoe kun je hen helpen om volgelinge van Jezus te worden?

- Volg deze cursus thuis **online!**
- 5 donderdag-avonden
- vanaf 10 maart

Lees alle informatie op:

www.evangelie-moslims.nl/insjallah

Jezus leren kennen en volgen

Het Arabische stopwoord insjallah betekent letterlijk 'als God het wil'.

Uitnodiging

Alle kinderloze echtparen, maar ook hun familieleden, vrienden en ambtsdragers nodigen wij van harte uit voor onze open bijeenkomst D.V. zaterdag 26 maart 2022 in het Van Lodenstein College, Kasteelstraat 2 te Kesteren.

Ds. K. Visser en ons lid Gerda van Es - Noorloos verzorgen de inleiding en delen ervaringen. Inloop vanaf 13.30 uur, opening 14.00 uur. Hartelijk welkom, uw komst wordt gewaardeerd!

Over de drempel...
Op (huis)bezoek bij een kinderloos echtpaar

Aanmelden voor deze middag is gewenst en kan via onze website www.revoke.nl of door te bellen naar 0318 - 45 65 87

Revoke wil echtparen met een on vervulde kinderwens ondersteunen door Contact, Voorlichting en Bezinning.

Ingezonden

De leerkracht als gids

Graag wil ik reageren op het artikel van drs. N.C. van der Voet (27 januari) als recensie van de uitgave *Stapstenen*, van dr. Bram Kunz en dr. Jan van Doleweerd.

Binnen het protestants-christelijk basis-onderwijs zijn we verheugd dat de collega's van De Driestar zich al geruime tijd niet meer exclusief richten op het reformatorisch onderwijs, maar op een bredere doelgroep binnen het onderwijs. Het is goed om elkaar aan te spreken op kernwaarden en leerkrachten handreikingen te geven voor een gedegen stukje opleiding. In het werkveld van de drie noordelijke provincies is geen christelijke pabo meer en zijn we verheugd dat we deze uitgave onder de aandacht kunnen brengen van onze leerkrachten. Tijdens themadagen gaan we in op de inhoud van het vak, nu pabo's afscheid hebben genomen van het vakgebied als zodanig. Wij willen elkaar ontmoeten over kerkgrenzen heen.

Ik voel me ongemakkelijk als wordt gesteld dat het een 'reformatorisch boek voor reformatorische studenten op reformatorische scholen' is. Ik ervaar het als teleurstellend

wanneer deuren vanuit De Driestar geopend worden, ze vanaf de andere zijde dichtgedaan worden. Een mooi boek, maar niet voor ons. Dat is de boodschap die ik eruit zou kunnen lezen. En daarmee doen we de schrijvers te kort. Ten eerste omdat ik zou willen horen wat een beter alternatief is. En ten tweede omdat we met leerkrachten op zoek gaan naar de kern van het vakgebied godsdienstige vorming en dit boek ons daarbij kan helpen.

De toon in het vervolg van de recensie vind ik wat aanmatigend. Wat wordt bedoeld met 'bestaande reformatorische praktijken'? Reformatorische jongeren leven net als andere studenten in een open maatschappij, waarin ze met Gods hulp hun weg moeten vinden.

De worsteling bij het gebruik van een bijbelvertaling speelt in veel scholen een rol. Het is wijs om die strijd niet over de hoofden van kinderen te voeren maar neer te leggen bij de ouders van wie de school uiteindelijk is. En een goed opgeleide leerkracht verstaat de kunst om met elke vertaling het Woord bij de harten van de kinderen te brengen.

Dat Kunz en Van Doleweerd insteken op de pedagogische relatie, vind ik sterk. Dat is de basis voor leren. Van daaruit komt kennis veel beter tot zijn recht.

In de laatste alinea wordt het gemis aan praktijkvoorbeelden genoemd. Dat onderschrijf ik. Maar graag zou ik de beide schrijvers willen oproepen om met een groep studenten en leerkrachten hiermee aan de slag te gaan. Vanuit de theorie samen nadenken over de praktijk in pakkende sessies die kunnen worden toegepast in de dagelijkse praktijk.

De slotzin van de recensie vind ik dan wel weer verrassend en minder passend bij het voorgaande.

Ik zie uit naar vervolgitgaven van de hand van dr. Kunz en dr. Van Doleweerd en hoop dat die in samenwerking met de collega's van andere christelijke pabo's (Ede en Zwolle) tot stand mogen komen om hiermee in de breedte het christelijke onderwijs te ondersteunen. We bidden om de voortgang van de godsdienstige vorming op onze scholen onder de zegen van de Heere God.

Gert van Tol, Rouveen

directeur-bestuurder PCB Dantumadiel

Hebreeuws en Grieks leren?

Maak kennis met het nieuwe platform waar iedere oefening je verder inleidt in de rijkdom van de brontekst.

DaDEL is een uniek online platform om de grammatica van Bijbels Hebreeuws en Grieks te oefenen.

Als docent kun je gemakkelijk oefeningen aanmaken en delen met studenten. Het aanmaken van een account is voor iedereen gratis. Probeer het zelf uit op:

www.dadel.org

Powered by

PREDIKANT (VOOR 80%)

Wij zoeken een predikant die via deze - ook voor ons ongebruikelijke weg - Gods roeping wil leren verstaan.

Onze wijkgemeente heeft een predikant nodig die met **HART EN ZIEL EEN VERBINDER** is. Iemand die een brug weet te slaan tussen de verschillende stromingen in de wijkgemeente en ook kan zorgdragen dat jong en oud zich gezien en gehoord voelt.

Lees de volledige vacaturetekst en bijbehorende documenten op:

WWW.GROTEKERKVLAARDINGEN.NL/VACATURE-PREDIKANT

HARKES
Begraffenissen

Voorofscheweg 15a, Boskoop
harkesbegraffenissen.nl
0172 - 21 21 22

**WIJ VERZORGEN ALLEEN
BEGRAFFENISSEN**

Nodig ervaren spreker
uit van Spaanse
Evangelische Zending
(SEZ).

Ook via livestream of
kerktelefoon

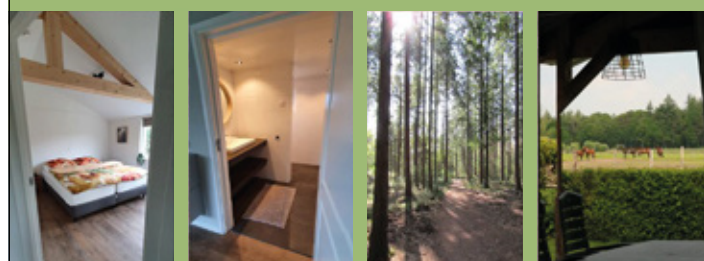
06-27269502
voorlichting@sez.st
www.sez.st

Vakantiehuis 't Groeneland
max. 4 personen

**Huiselijke inrichting. In een prachtige
omgeving van bos en heide**

www.campingdepollen.nl

Haal Israël online in huis

blijf ook in deze tijd verbonden met Israël
via onze nieuwe websites

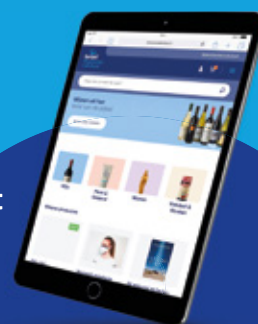

CHRISTENEN VOOR
ISRAËL

van maandag t/m vrijdag
nieuwe Bijbelstudies
en lezingen via
cvi.nl/livestream

**Israel
Producten
Centrum**

winkel in ons assortiment
van meer dan 500
Israëlproducten via
israelwinkel.nl

De Hervormde Gemeente
Benschop zoekt vanwege
emeritaat van haar predikant
tijdelijk een

PASTORAAL WERKER 0,4 fte

Wij vragen een ervaren pastoraal werker met
een WO of een HBO opleiding.

Wie zijn wij? De hervormde gemeente van
Benschop is een zelfstandige gemeente
gelegen in de Lopikerwaard in de Zuidwest
hoek van de provincie Utrecht. De hervormde
gemeente weet zich verbonden met het
gereformeerd belijden maar heeft een bredere
samenstelling. Centraal staat het samen
belijden en God de lof toebrengen in alle
uitingen van het gemeentewerk. Voor meer
informatie kunt u op de website het
Beleidsplan inzien.

Belangstelling? Ga voor de volledige
advertentie met functieomschrijving naar onze
website www.hervormdbenschop.nl en daar
leest u hoe u kunt solliciteren.

Bondsnieuws

Nieuwe leden Geref. Bond

In de maand januari maakten 24 personen de keuze om zich aan te melden als lid van de Gereformeerde Bond. Ze zijn afkomstig uit Rotterdam (3x), Woudenberg (3x), Veenendaal (2x), Zwolle (2x), Bodegraven, Borssele, Deventer, Drachten, Hasselt, Krimpen aan

den IJssel, Lienden, Rouveen, Utrecht, Vinkeveen, Waarde, Waddinxveen, Westdorpe en Zeist. Mede door hun steun kan de Gereformeerde Bond doorgaan om het werk in de kerk en gemeenten inhoud te geven. Bent u (nog) geen lid? Voor € 10 per jaar steunt u ons! Zie www.gereformeerdebond.nl.

Wijziging adresboekje

Ds. H. Born, Rouveen (pag. 19): de mededeling over emeritaat in april 2022 is onjuist (vermeld in het nummer van vorige week).

Kerknieuws

Beroepen te:

Ridderkerk (Singelkerk), W.J. Dekker te Amersfoort;
Katwijk aan Zee (wijk Morgenster), A. de Lange te Nieuw-Lekkerland;
Voorthuizen (wijk 2), A. de Wit te Besoyen;
Kolderveen-Dinxterveen (herv.) en Nijveveen (geref. kerk), J. Prosman, eerder ontheven predikant;
Huizen (Oude kerk), P. Vroegindewij te Lexmond.

Aangenomen naar:

Amstelveen (wba Eben-Haëzerkerk), prop. E.C. de Waard te Driezum;
Rotterdam-Kralingen (wijk West), R.F. de Wit te Ermelo, die bedankte voor Houten en voor Nieuw-Loosdrecht.

Dr. H.J.C.C.J. Wilschut 70 jaar

Zondag 13 februari hoopt dr. H.J.C.C.J. Wilschut in Bovensmilde zeventig jaar te worden. Huibrecht Johannes Cornelis Coenraad Jan Wilschut werd in 1952 in Rotterdam geboren. Hij studeerde aan de Theologische Hogeschool Kampen (Broederweg) en werd op 17 juni 1979 als predikant verbonden aan de gereformeerde kerk vrijgemaakt in Monster. Daarna dienden hij de kerken van Spakenburg-Noord, Assen-Zuid en van 2005 tot 2013 van Smilde. In dat jaar ging hij over naar de Protestantse Kerk in Nederland. In 2015 werd hij predikant van de hervormde gemeenten in Sebaldeburen, Een en Leek. In 2018 ging hij met emeritaat. In 2000 is ds. Wilschut in Kampen tot doctor gepromoveerd op de studie *J.G. Woelderink: om de vaste grond des geloofs*.

Ds. A.T. van Blijderveen 25 jaar predikant

Ds. A.T. van Blijderveen staat op 16 februari 25 jaar in het ambt van predikant, gedeeltelijk in en gedeeltelijk buiten ons land. Albert Teunis van Blijderveen werd op 15 januari 1968 in Tiel geboren. In 1987 ging hij in Utrecht studeren. Na de zendingsopleiding werd ds. Van Blijderveen in 1997 zendingspredikant, door de GZB uitgezonden als docent Nieuwe Testament in San Jose, Costa Rica. In 2005 werd hij in Lima (Peru) docent aan het Seminario Evangelico de Lima (SEL).

Terug in Nederland werd hervormd Giessendam-Neder-Hardinxveld in 2009 zijn gemeente. Sinds 2016 is Veenendaal (wijk 9) de standplaats van ds. Van Blijderveen.

Prop. C.B. Westerink bevestigd in Terneuzen

Prop. C.B. Westerink is op zondagmorgen 16 januari bevestigd als predikant van de wijk-gemeente van bijzondere aard van de pro-

Ds. Westerink

testantse gemeente in Terneuzen. In de bevestigingsdienst ging de broer van proponent Westerink, ds. M.W. Westerink uit Veenendaal, voor. Deze preekte over Jesaja 52:7. Aan de handoplegging namen naast ds. M.W. Westerink deel ds. M.D.

Geuze, ds. T.W. van Bennekom, ds. J.A.W. Verhoeven, ds. M.K. de Wilde, ds. P. Wijnberger, ds. J. Domburg en de ouderlingen H.W. Westerink, A.C. Duijzer en A. Wisse. In de middagdienst deed ds. C.B. Westerink intrede vanuit 1 Korinthe 2:2. Aansluitend werd de predikant toegesproken door ds. Verhoeven (voorzitter van de Gereformeerde Bond), ds. A.P. van der Maas namens de classis Delta, ds. Van Bennekom als consultant en door ouderling A. Wisse namens kerkenraad en gemeente. De gemeente zong ten slotte de predikant de Morgen-zang:3 toe, in gewijzigde vorm.

Omega bespreekt levensvragen voor ouderen

Omega, een website waarin ingegaan wordt op levensvragen voor ouderen in deze tijd (omegavoorouderen.nl), is onlangs online gegaan. Omega wil dienstbaar zijn in het pastoraat onder ouderen en wil binnen de gemeente en naar buiten verbinden. De site is een initiatief van ds. F. van Roest, ouderpastor ten dienste van drie wijkgemeenten in Zeist.

De materialen zijn geschikt voor gebruik één op één, als een leidraad in gesprek. Ook zijn deze te gebruiken in de vorm van een cursus, vergelijkbaar met Alpha. De materi-

alen zijn te gebruiken door ieder die betrokken is bij het pastoraat aan ouderen: ouderlingen, bezoekdames en -heren, diakenen, betrokkenen bij het missionaire werk. Het is ook bruikbaar in het gesprek tussen de generaties.

De Omega-documenten zijn te downloaden en naar eigen inzicht aan te passen aan de doelgroep.

Meerderheid Nederlanders wil minimumleeftijd en deskundigenverklaring voor wijzigen geslacht

Een meerderheid van de Nederlanders wil een minimumleeftijd en deskundigenverklaring als voorwaarden voor het juridisch wijzigen van het geslacht op de geboorteakte. Een nieuw wetsvoorstel wil deze criteria echter afschaffen. Diederik van Dijk, directeur van de NPV: 'Hier blijkt een kloof tussen de politiek en Nederlandse burgers. De politiek moet een pas op de plaats maken en eerst het maatschappelijk debat ruimte geven.'

Binnenkort debatteert de Tweede Kamer over het wetsvoorstel, dat bedoeld is om bij te dragen aan de emancipatie van transgender personen. In de voorbereiding van het wetsvoorstel zijn de opvattingen van Nederlandse burgers echter niet onderzocht. In opdracht van NPV-Zorg voor het leven peilde onderzoeksbureau DirectResearch daarom de mening van een representatieve groep van 1083 Nederlanders over het veranderen van geslacht op de geboorteakte en paspoort of identiteitskaart.

In tegenstelling tot wat het wetsvoorstel beoogt, vindt 56 procent van de Nederlanders dat er een minimumleeftijd moet zijn voor het veranderen van het geslacht. Slechts 13 procent is het hiermee oneens. Op de vraag welke minimumleeftijd zij goed vinden, antwoorden de meesten achttien jaar. Dit is hoger dan de minimumleeftijd van zestien jaar, die nu geldt.

Van de Nederlanders vindt 52 procent een deskundigenverklaring een goede voorwaarde voor het wijzigen van het geslacht, 14 procent vindt dit niet. Uit de open antwoorden blijkt dat men het veranderen van geslacht een ingrijpende keuze vindt.

 SPECIAAL ONDERWIJS RANDSTAD

WERKEN IN HET SPECIAAL ONDERWIJS, IETS VOOR JOU?

SO Randstad verzorgt speciaal (basis)onderwijs en speciaal voortgezet onderwijs op reformatische grondslag in Barendrecht, Dordrecht, Gouda, Sliedrecht en Werkendam. Vanuit onze identiteit bieden we ieder kind de ruimte om zich te ontwikkelen binnen de eigen mogelijkheden. Heb jij hart voor speciaal onderwijs en wil je kinderen laten (op)groeien in een veilige, gestructureerde omgeving? Bekijk de vacatures op www.sorandstad.nl/vacatures. Geen vacatures? Bel gerust voor een persoonlijke, oriënterende kennismaking!

 Hart voor speciaal onderwijs!

HELPT U MEE?

christelijke vereniging op gereformeerde grondslag van en voor mensen met een beperking

Wat doen wij?

- opzetten christelijke woonvoorzieningen
- ontmoeting en toerusting
- meditaties in gebarentaal
- uitgeven magazine
- meldpunt aangepaste kerkdiensten
- aangepast catechesemateriaal
- cursussen rond autisme

Wat kunt u doen?

- Word lid of vriend
- Zet Op weg met de ander op uw collecterooster

Steun ons met een gift: IBAN NL92 INGB 0002 2487 64

 OP WEG MET DE ANDER

Meer weten? www.opwegmetdeander.nl

Ds. J.A.W. Verhoeven is ambassadeur van de vereniging.

Heeft u een persoonlijke vraag? De NPV-Advieslijn staat voor u klaar!

U kunt bij de NPV-Advieslijn terecht voor persoonlijke vragen over allerlei medisch-ethische thema's. Bijvoorbeeld vragen die gaan over zorgen rondom de zwangerschap, genetisch onderzoek, reanimatie of wilsonbekwaamheid.

 npv
zorg voor het leven

De NPV-Advieslijn is bereikbaar via telefoon, e-mail en chat. Ga naar npvzorg.nl/advieslijn of bel **(0318) 54 78 88**